

vertigine et capitis dolore stipatas. Rheumatismo etiam chronico occurrit, nec non febribus intermittentibus. Pulvis radiceis cum carbone depurato commixtus, præstat dentifricium, contra laxitatem gingivarum præstantissimum. In aliis quoque malis topicis, puta: ulceribus scorbuticis, putrescentibus, impuris etc. vel fomentum vel pulvis commendatur.

D. Radiceis semuncia cum aquæ selibra infunditur, et sic exhibetur. Inhibita hæmorrhagia, sufficit ad perfectam sanationem, duobus sequentibus diebus dosin dimidiam porrigere. Tinctura, ad instar tinct. cinchon. comp. paranda, datur dosi 20 — 80 guttarum. Extractum a scrupulo ad duos ter quaterve in die propinatur.

LAC.

Молоко.

Secretum animale, quod e mammis vel uberibus mammalium emulgi solet, liquorem exhibens album, cœruleo quasi colore tinctum; vix ullo odore, sapore autem valde miti, dulciculo, accepto, præditum. A chylo originem petens, ejus adumbrat naturam, ratione animalium, ætatis, constitutionis, valetudinis, anni temporum et alimentorum plus minus diversam. Tantum vero abest, ut omnes lactis varietates fusius pertractandas suscipiam, ut potius, libri manualis volumine et scopo ejusdem constrictus, notas earum characteristicas, medico vel culinari usui profuturas, paucis exponendas adgrediar.

1) Lac humanum, ex cœruleo-album, consistentia et saporis dulcedine reliquis præstat, majorem enim sacchari continet quantitatem. Ponderus ejus specificum

est 1,025 ad 1,029. Præ cæteris ea peculiari gaudet qualitate, quod lactis coagulo ei addito in grumos minime coeat, nisi ad temperaturam + 30° R. Bonum Lac semidiaphanum est, sapore dulci, odoris autem plane expers. Guttula ejus ungui instillata, per aliquod tempus integra ei quasi adhæret, convexam servando figuram; superficie vero unguis inclinata versus latera, cito decedit, ergo nec aquosum est, nec nimis tenax; si vero gutta ejus poculo immittatur aqua repleto, nebulam refert lente solubilem. Ad humanum Lac prope accedit asininum et equinum.

2) L. asininum, colore ex flavo albo, florum lactis penuria et casei seu coagulabilis substantiæ ubertate distinguitur. Gravitates ejus specifica = 1,023.

3) L. equinum tenue est, parvam sacchari, paucissimam florum dat copiam, e quibus vix ullum obtinetur butyrum. Facultas, fermentationem spirituosam subeundi, quin prius acescat, soli Lacti equino propria est.

4) L. vaccinum prægressis densius est, omnibus præter humanum sapore antecellit grato, butyro ditius, aqua nonnihil gravius est, et mox emulctum tincturam heliotropii rubro inficit colore.

5) L. caprinum albedine ac densitate reliquas Lactis species superat, caseo et butyro abundat, sed hircum nonnihil olet; saporis est dulciculi. Pondus ejus specificum = 1,036.

Quieti expositum Lac in tres separatur partes: butyraceam (flores seu cremor lactis), caseosam et serosam. Auxiliante leni tepore ad syrupi consistentiam evaporatum et refrigeratum, sal præbet album crystallinum, *Saccharum Lactis* dictum, quod actione acidi nitrici

in acidum saccharo-lacteum mutatur. Secundum analysisin, a multis institutam, Lac constat: aqua, butyro, saccharo lactis, acido lactico, chlorido potassii, acetate potassæ, phosphate potassæ, phosphate calcariae, ferri vestigiis et materia caseosa. Hanc ultimam SCHEELE pro principio peculiari, seu proxima Lactis parte constituyente, habuit vocavitque Caseinum. CHEVREUL nuper acidum peculiare in lacte se invenisse arbitratus est, cui acidi butyracei nomen indidit. Secundum SCHÜBLER substantia quædam lacti inest peculiaris, sebum sapiens, Zieger (Germanice) nuncupata, cum acido acetico album gelatinosum formans præcipitatum.

V. Lactis, sacchari ejusdem et butyri: nutriens; obvolvens; emolliens; relaxans. Seri Lactis et Lactis ebutyrati: attenuans; diluens; resolvens; antiseptica.

U. Lac propter nutritoriam qualitatem, qua gelatinam et amyllum adæquare existimatur, et propter facilem concoctionem in ventriculo, variasque medicas virtutes, ubivis creberrime usurpatur. Junioribus imprimis convenit; apud homines autem adultos, lautiori diætæ, aromaticis aliisque adsuetos alimentis, dyspepsiam, atoniam ventriculi aliaque incommoda provocare solet. Puerulis humanum Lac præ aliis convenit; si vero vaccinum adhibere expediat, aqua diluendum est, ne caseo et butyro, quibus scatet, torminibus ansam præbeat; vel huic apte substituitur jusculum pulli gallinacei tenue vel carnis vitulinæ, vel etiam gelatina cornu cervi cum saccharo et Lacte vaccino confecta, quæ infantibus aptissimum suppeditat nutrimentum, imo Lac feminæ æmulatur. Pro re nata Lac cum aquis chalybeatis, aqua bicarbonatis sodæ et a. calcariae jungitur, quarum duabus postremis acor

ventriculi præcavetur. Avertendæ gratia constipationis idem vel cum saccharo crudo, vel magnesia, dari potest. In universum in febribus cum vel sine eruptione pustularum, scrofulosis, rachiticis, hypochondriacis, plethoricis, phlegmaticis, succiplenis, aut hominibus vino addictis, raro conducit. Usus Lactis internus est amplissimus, præcipue in iis casibus, ubi fractis ventriculi viribus blando nutrimento opus est; hinc vis ejusdem salutaris conspicua est in phlogosi lenta pulmonum, hæmoptysi, tussi sicca, tabe, hydrope, suppuratione organorum internorum, emaciatione, morbis viarum urinarum etc. Antiquis temporibus Medici solebant Lac propinare in morbis acutis, tertia parte aquæ dilutum, quod hydrogala vocabatur. SYDENHAM huic potui multum tribuebat in variola debellanda. ORFILA expertus est, Lac multis venenis corrosivis involvendis, imo decomponendis, inservire posse, zinci nempe et bismuthi præparatis, cantharidibus, camphoræ, nec minus arsenici, cupri et plumbi præparatorum acrimoniam mitigare.

Extrinsecus Lac applicatur tumoribus inflammatoriis et superficiæ membranarum mucosarum, irritatione adfectarum. In clysmate adhibetur ad minuendam intestinorum phlogosin et pacandas hæmorrhoides; forma gargarismatis juvat in angina etc. Forma fomentationis vel lotionis Lac adjuvat curam variarum specierum herpetis et ulcerum dolentium.

Lac ebutyratum (*Пахманье*) commendatur in morbis chronicis, ex adfectione hepatis et venæ portarum prodeuntibus, puta: hæmorrhoidibus, vomitu cruento etc. magnamque exserit efficaciam in phthisi mitiganda.

Serum Lactis (*Сыворотка*) solvente virtute prodest in morbis chronicis abdominis, præcipue ubi functio canalis intestinalis, hepatis et lienis torpida est, eorumque secretiones et excretiones promovendæ sunt. Comendatur etiam a quibusdam in protractis catarrhis, in hæmoptysi, hæmorrhoidæ, nec non infarctu glandularum mesentericarum. Etsi non tam facile, ut Lac, in ventriculo acescat, ob magnam tamen fluidi copiam, sæpe interanea haud parum relaxat, variaque inde dependentia mala producit, ad quæ prævertenda non male adduntur eidem frustula quædam corticis e. aurantii. Interdum eo variæ plantæ infunduntur, puta sisymbrium nasturtium, leontodon taraxacum, eichorium intybus et similia, ac si temporis ratio fert, succus quoque ex hisce plantis expressus, apte additur adversus obstructions viscerum abdominalium.

Saccharum Lactis idem promittit, quod serum (naturalis sacchari hujus solutio); notare tamen expedit, hoc cacostomachis magis convenire, dum aquæ superflua debet evitari quantitas. Sacch. Lac. aqua solutum, cum tantillo succi citri et sacchari albi, gratam constituit potionem in febribus.

Butyrum insulsum, intrinsecus adhibetur ad obtundenda et involvenda venena acria metallica, deglutita. In tenesmo, dysenteria et aliis in casibus, ubi satius est clysterem injectum per aliquod tempus in intestino recto hærerere, præstat vegetabilibus oleis. Externe ad varios usus, parandaque unguenta inservit.

A permultis Rossie incolis variæ potiones e Lacte parantur, tum culinari, tum medico usui aptæ; huc pertinent:

1) Kumis (*Кумыс*), apud Kirgisos, Kalmucos Tartarosque frequentissimum, quod e lacte equino recenti,

in saccis coriaceis conquassato, fermentationis ope obtinetur. Salubrem ejus potentiam in morbis pectoris chronicis multoties observandi occasionem habui. Laudatur etiam Kumis in tabe, ex abusu veneris et onania, in exulcerationibus syphiliticis, scrofulosis, arthriticis et herpeticis, nec minus in atrophia infantum et chlorosi. Usus hujus potulenti ita instituitur, ut primo die omni semihora dimidium poculum sumatur, dein usque ad poculum dosis adaugeatur, facta intermissione tempore prandii et cœnæ. Ad præpediendam diarrhœam, exinde oriundam, Kumis jungitur sæpe cum aqua calcaria. 2) Araka (*Арака*), potus inebrians, Kalmucis usualis, e lacte vaccino ita parabilis, ut hoc ebullitum, lactis acidi tantillo addito, per dies aliquot acescat, et aqua adfusa conquassatum, simplici destillationi subjiciatur. 3) Arian (*Арьянъ*), potus acidus, poscæ loco adhibitus, est serum lactis, alibi lac acidum. Krut, Tanaitis usualis, caseus est acidus et durissimus.

D. Dosis Lactis pro ratione morbi, aliarumque concurrentium rerum, variat. Serum Lactis solum a selibra ad sesquilibram, vel etiam tres libras præscribitur interdum ut excipiens, vel ut constituens, in quarundam potionum, aliorumque remediorum præparatione. Sacchari Lactis in pulvere drachma, ter quaterve de die, vel uncia in selibra, aut libra aquæ fervidæ soluta de die.

LACTUCA SATIVA. LIN.

Латукъ; Салатъ обыкновенный.

Planta lactiflua herbacea, caule ramoso, foliis appropinquatis, oblongo-ovatis, glabris, ubique locorum

Europæ abundanter in hortis oleraceis culta. Cl. Syn-
genesis. O. Polygamia æqualis. O. N. Synanthereæ.
Cichoraceæ. Annuæ. *Usuale est:*

LACTUCARIUM (*Succus spissatus Lactuæ sativæ*)
substantia peculiaris fusca, duriuscula, fragilis, odoris
nidorosi, saporis valde amari, a Cl. DUNCAN, seniore,
meo quondam beatæ memoriæ præceptore, ut subroga-
tum opii, in usum medicum ducta. Ad parandum
Lactucarium sequens methodus habetur optima: sum-
mitates florescentes sic rescinduntur, ut caulis pedem
circiter altus maneat, et succus lacteus exsudans spon-
gia madida excipitur, qua expressa vase idoneo colli-
gitur. Quum vero superficies caulis rescissa cito exa-
rescat et nullum amplius succum largiatur, ille denuo
rescinditur, quod tamdiu iteratur, donec recens scissa
superficies succum refert. Hicce operandi modus bis
terve in die repeti potest. Succus in vasis planis sub in-
fluxu solitæ temperaturæ quietus relinquitur, donec
omnis humor sponte evaporetur. Massa remanens *Lac-
tucarium purissimum* seu *genuinum* vocatur, eximia
medica virtute pollens. Siccum, tenax est, leve, con-
sistentia ceram paulisper excedens, eaque gummi-resi-
nis haud absimili. Aëri expositum, duram servat con-
sistentiam, nec mollius fit, nisi diutius digitis depssi-
tum. Odorem opii æmulari videtur, quo tamen jucun-
dus est; sapore intense-amaro haud plane insuavi gau-
det. In æthere solvitur totum, parcus in aleohole, cum
aqua vero exigua solummodo quantitas ejus mixtionem
init ita, ut fere tertia residua pars vasis parietibus ad-
hæreat. Nondum exacte a Chemicis investigatæ sunt
Lactucarii partes constitutivæ; ex analysibus vero (a
JOHN et aliis) hucusque institutis patet, præter massam
substantiæ cautschuc similem, mucilaginem et parvam

copiam resinæ peculiaris, Lactucario inesse; principium extractivum amarum et substantias quasdam salinas cum acidis sulphurico, hydrochlorico et forsan phosphorico.

Observatione constat, Lactucam sativam imprimis lacteo scatere succo, ubi planta jam plenos induerit flores; isque præsertim hæret in foliis et cortice trunci. Hac experientia PROBART edoctus, sequentem proposuit Lactucarii parandi methodum: cortex et folia, maturitatem assecuta, per 24 horarum spatium in aqua macerantur, foliis junioribus et substantia medullari rejectis; infusum colatur absque pressione violenta, et liquor evaporandus solito exponitur tepori. Hac ratione paratum Lactucarium, extractum Lactucæ concentratum a PROBART dictum, iisdem qualitatibus pollet, et paulo majori dosi porrectum, eandem, quam genuinum, exercet in organismum actionem. Displicuit tamen Franco-Gallis penuria Lactucarii, magno emendi pretio; excogitavit igitur CAVENTOU novam viam, qua majorem ejus copiam extricare posset. Ante florescentiæ tempus, frondibus foliisque dentis, caulem leviter contundere docet, ut succus, tali ratione expressus et filtratus sub temperatura + 24° ad 28° R. in balneo mariæ evaporetur, donec congruam spissitudinem adipiscatur. Extractum hoc, *Lactucarium Parisiense* s. *Thridacium* dicitur, idque qualitatibus genuino longe inferius est. Massam refert duram, in fractura splendidam, in aëre diffluentem, in aqua plane solubilem ad instar cujusvis extracti; odore præditum est grato fragrante, sapore blando, postmodum in amariusculum abeunte. Materia substantiæ cautschuc (resina elastica) simili et resina pauperius est, majorem vero quantitatem principii extractivi et salium largitur.

V. Vetustissimis jam temporibus nota fuit virtus Lactucæ sativæ somnifera. In systema nerveum agendo, deprimit actionem ejus præter morem exaltatam, nimis vero depressæ tonum quendam impertit ita, ut somnus ægroto concilietur, quin ulla irritatio localis, aliarum functionum læsio, pruritus cutis, cæteraque narcoticorum incommoda usum ejus subsequantur. E multifariis constat experimentis, actionem ejus præsertim ad periphæriam terminari, etsi ex pupilla dilatata, visu obnubilo et capitis vertigine, quondam larga Lactucarii dosi productis, communem sensorii adfectionem suspicari haud nefas sit.

U. Utile se præbuit Lactucarium, ubicunque systema nervosum indigeat freno placido, nullam excitationem provocante, nec alia organa offensuro. Hinc neurosis permultis adcommodum remedium, ubi necesse est nimiam compescere irritationem, sive ista localis sit, sive totum organismum corripit. Hystericis et hypochondriacis dolores aufert, præsertim si ventriculus opium minime ferat; nec desunt exempla prosopalgia adminiculo ejus sublata. In synocha, nondum ad aemen progressa, sensibilitatem nimiam deprimit, pulsum durum emollit, calorem moderat, præcordiorum dolorem et anxietatem compescit, imo in summo ejus gradu agrypniam levat pertinacem. In febribus catarhalibus tussim siccam tollit, dum screatus plane deficiunt et suffocationis periculum minatur. In febre nervosa inflammatoria et versatili Lactucarium perutile est ita, ut delirium dispareat, et variæ spasticæ adfectiones mitigentur. Gravibus etiam multis succurrit inflammationibus, pneumoniæ nempe, pleuritidi, enteritidi, ubi jam inflammationis vehementia idoneis profligata est remediis, irritabilitas vero nimia et dolores manent

mitigandi; febris autem rheumaticæ atrocissimos dolores in instanti quasi aufert, imprimis si isti sint vagi, et sensibilitate cutis, ustionis sensu, et pruritu stentur. Nec obstat experientia, quin Lactucarium etiam profluviis sanguineis a spastica vasorum adfectione oriundis opponendum sit; in uteri enim hæmorrhagia, hæmoptysi et dysenteria olim suppetias tulisse notum est. Tussim vehementissimam multoties curavit, quæ jam phthiæ periculo minabatur; etsi phthiæ perfectæ restituere nequeat, multifariis tamen eorum cruciatibus cum successu opponitur, et miseris levamen insigne adfert (DUNCAN sen.).

D. Lactucarii variat, prout vis ejus ad varias methodos parati diversa est. Purissimum seu genuinum a $\frac{1}{2}$ ad 1 — 2 grana porrectum jam optimum effectum præstat, largiori vero dosi narcoseos producit symptomata. Dr FRANÇOIS contendit, grana 4 — 6 — 10, spatio nycthemeri consumpta, optatum præstitisse effectum. DUNCAN expertus est utilitatem 50 guttarum solutionis saturatæ succi inspissati Lactucæ sativæ in agrypnia, qua femina laborabat, postquam opium incassum adhibitum erat. Forma pilularis omnes excelsit; si vero in pulvere illud dari oporteat, cavendum est, ne humectetur. Magnesia, gummi arabicum, pulvis radicis althææ vel alia pro re nata ei admiscenda sunt.

LACTUCA VIROSA seu SILVESTRIS.

Латука Ядовитый или льсной.

Planta herbacea, foliis horizontalibus, carina aculeatis, dentatis, in campis et juxta scrobes passim in Europa meridionali sponte crescens. Cl. Syngenesia.

O. Polygamia æqualis. O. N. Synanthereæ. Cichoraceæ.
Biennis. Usualis est:

SUCCUS SPISSATUS (*Extractum Lactuce virosæ*), qui secundum COLLIN sequenti modo paratur: Succus e planta recenti, ad florescendum vicina, expressus, locoque frigido, ne fermentescat, per nycthemeron servatus, decantatur, et, postquam per aliquot momenta ebulliverit, colatur, atque ope albuminis ovorum et secunda colatione per pannum laneum depuratur; dein leni igne ad dimidium evaporatus et refrigeratus, iterum ope albuminis ovorum, brevi coctione prægressa, clarior redditur et per pannum colatur; demum leni igne in Extracti spissitudinem condensatur.

Q. Planta odoris est valde ingrati, narcotici; omnibus partibus succo scatet albo, linguam urente, amaro. Sæpius Lactuca scariola et Soncho oleraceo adulteratur. Odor plantæ indicare videtur, principium quoddam narcoticum, opio analogum, ipsi inesse. Succus recens, amaro-acris, tincturæ heliotropii rubrum colorem communicat; in aqua non plane solubilis est. Infusum ejus aquosum concentratum, ex flavo rubrum, odorem spargit virosum, qui coctione perit. Acidum peculiare, quod in succo tum liberum, tum basibus salinis junctum reperitur, acido malico haud plane absimile est; cum magnesia sal format acidum in aqua difficulter solubile. Præterea cautschuc et resina sicca ibidem inventa sunt.

V. Resolvens; antispasmodica; sudorem movens et lotium. Experti sunt quidam, plantam comestam, vel etiam vapores, sub coctione ejus evolutos, inebriasse homines, et varia narcoseos symptomata produxisse. Nondum tamen constat, quinam locus inter narcotico-

rum seriem ei adsignandus sit. Experimentis patet, Lactueam virosam narcotice systema nervosum adficere et extractum ejus sub lento calore, evaporationis auxilio paratum, valentius agere, quam decoctione obtentum.

U. Obstructionibus variis cum successu quondam opponebatur, præsertim hepatis, et variis malis inde oriundis, ut ictero, hydropi et aliis. Præsertim vero in hydrothorace a COLLIN, WOLF et DURANDE laudibus effertur. In pertussi et morbis spasticis pectoris, palpitatione cordis stipatis, opem fert. In angina pectoris Extractum Lactueæ virosæ in connubio nitratis argenti, assæ foetidæ et extracti colocynthidis compositi, vel morbo penitus tollendo, vel infrigendæ saltem symptomatum vehementiæ par esse, multoties experti sumus. TOEL ut solum præsidium commendat idem Extractum in spasms, hydrope pectoris et pericardii stipatis, cum digitalis tantillo nuptum; valde enim auget diureticam digitalis virtutem, et specificè quasi aufert asthmaticas adfectiones.

D. Succis spissati adulto grana duo, quatuor, ad sex porriguntur, forma pulveris, aut pilularum.

LAURUS CAMPHORA.

Лавръ Камфорный.

Arbor Chinæ, in silvis provinciæ Fo-kien prope urbem Tchangtheou, nec non Japoniæ quibusdam in locis proveniens, et in lætam vastamque tiliaë magnitudinem adolescens; in hibernaculis hortorum Europæ hinc inde florens. Cl. Enneandr. O. Monogyn. O. N. Laurineæ. *Usualis est:*

CAMPHORA, substantia peculiaris concreta, radicis, corticis, foliorum, aliarumque arboris partium produc-

tum. In Europam cruda, massulis globosis, subluteis, bruneis ac cinereis constans, variis impuritatibus inquinata, atque in glebas coacta, importatur plerumque ex urbe Chinensi Canton, ubi coctione vel sublimatione elicitur, et apud nos (Venetiis quondam, nunc Amstelodami, Londini, Berolini) novæ sublimationis auxilio, superaddito carbonate calcariæ, vel et solutione in alcohole et præcipitatione, adfusa aqua, purgata, ad requisitum puritatis gradum redigitur, et in massas hæmisphæricas, in medio perforatas, densatur. Minori quantitate Camphora, eaque præstantior, ex Japonia, via Bataviæ advehitur. Gratiorem albedinem adipiscitur Camphora ex solutione calcariæ destillata, cui duæ partes carbonis animalis tenuissime pulverati superaddi solent. Jam depurata, alba est, solida, haud dura, luci quidquam pervia, ad tactum pinguis, in fractura grana crystallina angulata referens. Camphora vulgò Malaica dicta, e portu Sumatræ ad nos advehitur, estque productum Dryobalanopis Camphoræ (COLEBROOKE), arboris in silvis Sumatræ Tapanooly vicinis, Borneo et peninsulæ Malacæ crescentis, e qua extrahitur concreta in massis. Hæc reputatur omnium præstantissima, fragrans, minusque aeris saporis, quam e lauro Camphora obtenta. A Chinensibus tam magni æstimatur, ut totam pro usu proprio emant, ne unquam nobis in commercio prostet.

Q. Odorem fortem, peculiarem balsamicum, fragrantem, ad rosmarinum accedentem spargit; saporis est nonnihil aeris, aromatici, amaricantis, calefacientis, sed postmodum sensum frigoris in ore relinquentis. Aqua levior est; in pulverem nonnisi alcoholis ope conteritur. Sub consueto tepore solida, calore autem ad $+ 110^{\circ}$ R. adaucto liquefit, et tandem avolat forma

vaporis densi, albi, pungentis, qui corpora frigida attingens pristinam assumit consistentiam, et Camphoram sublimatam præstat. Pars Camphoræ, secundum BRANDES 580, secundum PARIS 900 partes aquæ requirit, ut solvatur. Si cum magnesia trituretur, fit solubilior. In alcohole solvitur facili negotio, sed aqua addita, separatur. Olea pingua et ætherea tepida tenent Camphoram suspensam, quousque teporem contineant, quo evanescente, propriam illa nanciscitur firmitatem. Ope sacchari, melius vero mucilaginis vel vitelli ovi, cum aqua emulsionis induit formam, id quod etiam cum lacte haud inepte fit. In acido nitrico solvitur, ita quidem, ut liquor in duas discedat partes: superiorem e Camphora et acido nitrico concentrato constantem, quæ propter oleosam consistentiam Oleum Camphoræ acidum dicitur, et inferiorem, quæ ex pauxillo Camphoræ et acido nitrico dilutiori componitur. Alcalia nullam vim in ipsam exercent. Si Camphora, cum terra argillacea et aqua in massam redacta, destillationi subjiciatur, oleum Camphoræ æthereum extricatur aureo-flavum, acre, linguam ustione, mox in frigoris sensum abeunte, adficiens. Partes remotæ, Camphoram constituentes, secundum THOMSON, sunt: carbonei 79,27; hydrogenii 10,36 et oxygenii 10,37.

V. In serie volatilium et excitantium Camphora primum sibi vindicat locum, et penetrante vi omnes fere substantias medicas adeo superat, ut in massam humorum organismi per varias vias absorpta, omnibus secretionibus odorem impertiat. Stimulantem ejus virtutem excipit diaphoresis. Volatili principio spirituosorum more encephalon et totum systema nerveum commovet, acrimonia vero et amaritie intestinorum adficit tractum. Hinc moderatum illius usum nervorum actio

alacrior, caloris animalis et turgoris vitalis augmentum nec non pulsus plenior, insequuntur. Justo majori dosi deglutita, ustionis sensum in ore et ventriculo producit, citoque anxietatem, nauseam, vertiginem, vomitum, mentis alienationem, convulsiones, tremorem, sudorem frigidum, soporem et alia mali ominis symptomata provocat. Ægre solvitur in succo gastrico, et si frustulum Camphoræ stomacho ingeratur, ut venenum acre et narcoticum agit, ita quidem, ut post mortem, hac ratione animalibus illatam, ventriculus, cor et encephali involuera inflammata visa sint. Omnibus animalibus præsentaneum est venenum, quod præ cæteris **ORFILA** expertus est, tum ventriculo animalium Camphoram ingerendo, tum venis illam injiciendo, tum denique textui celluloso eandem immittendo. Congruo valetudinis statui adcommodata actionem nervorum suppressam, vel plane fractam, excitat, quin arteriarum adaugeat micatus; nec minus dolores, a spasms ortos, sedat, quo antispasmodica ejus virtus nititur. Notabilis etiam est vis ejus antiseptica, qua putredinem tollit.

U. In morbis adynamicis, tum chronicis, tum febrilibus, in quibus motus vitales ex vera debilitate languent, aut in spasticos et convulsivos aberrant, vel vis muscularis depressa est, efficacem se præstat, præsertim, si exhalationi etiam cutaneæ calcar subdere e re fore putatur. E morborum atonicorum serie, typhus: (febris nervosa, synochus putris, febris nosocomialis, febris flava, etc.) est imprimis, cui Camphora recte obponitur, pulsu parvo, molli, debili, delirio placido, pervigilio, convulsionibus, tendinum subsultibus etc., conspicuus, eaque, vel interne propinatur, vel in alcohole diluto abdomini admovetur extrinsecus. Commode ei hoc in casu adduntur: rad. va-

lerianæ off., vel pro re nata cortex cinchonæ off., æther etc.; si vero typhus, synochæ sequela est, præparata stibiata, salia neutra etc., vel dum in putredinem pronus est, varii spiritus acido-ætherei, aristolochia serpentaria, etc. In typho exanthematico, ut variolis, morbillis, purpura, scarlatina, vel erysipelate, caractere maligno notatis, aut ob fatiscentiam virium subito retrocedentibus, atque ad cutem resuscitandis, languenti horum exanthematum eruptioni, utilem stimulum subdit; nec minus in cynanche maligna, si energia vitalis pessum data sit, opitulatur. In scarlatina (quum cutis scabra et arida est, atque exhalatio cutanea ex voto non procedit); in variolis (si imminuta est reagendi virium vitalium potentia, sub spastico statu, cute frigescente, pallescenteque et eruptione segni, decolore); in morbillis (eruptione cunctante, aut eadem procedente decolore, vel ad interiores partes repercussa, vel statum cutis ad paralyticum accedentem relinquente), cum primis commendatur. An inflammatoriis febribus conveniat, dubitari posset, ni metum minueret explorata Camphoræ in externis inflammationibus virtus. Non inepte sane adhibetur in typho, aliquid inflammatorii secum vehente, ubi videlicet febris, vel primitus typhodes fuit, vel synochæ sequela exstitit, sub pulsu spastico, vel molli, debili, et ubi blandos sustinere sudores e re est; ita in typho cum pneumonitide, hepatitide, gastritide, enteritide etc., in connubio salium neutrorum, stibiatorum, vel mercurialium, in exiguis semigrani dosibus secunda quaque hora exhibitis, virtutes Camphoræ salutiferas experti sumus; nec desunt exempla febris puerperalis, summa prostratione virum stipatæ, ejusdem usu subactæ. In febre biliosa epidemica Camphoram dosi sat magna cum optato sue-

cessu administratam fuisse, auctor est **CALLISEN**; **BARTEZ** autem expertus est vim Camphoræ cum nitrate potassæ combinatæ in curandis febribus intermittentibus, ubi symptomata nervosa dominabantur. In variis morbis nervosis, præcipue spasticis et convulsivis, imprimis ubi exhalationis cutaneæ ratio habenda, commendatur; sic in mania et melancholia, et quidem dosi auctiore, in chorea **S^{ti} Viti**, paralysi quacunque, epilepsia (**CULLEN**), asthmate convulsivo, pertussi, hysteria, hypochondriasi, enterodynia, intoxicatione saturnina (cum sulphure), imo in dysenteria, meteorismo, si debilitati et spasmis occurrendum est. In morbis viarum uriniferarum et partium genitalium, ut in nymphomania, satyriasi, priapismo, pollutionibus, blennorrhœa, dolorifica menstruatione, non secus ac in nephritide et stranguria, ad sistendam cantharidum vim, vel ex aliis acribus diureticis, e. gr. scilla m., profectam irritationem, Camphora præstat valens remedium. Sic quoque narcoticas opii vires, sialagogas hydrargyri, et drasticorum evacuantes, infringere dicitur. In discutiendis atonicis inflammationibus externis non frustratur; sic in levi œdematoso erysipelate, aut sine dolore et febre, aut eadem vix notabili, siccis in eulcitellis admovetur, cum interno ejusdem usu. Cataplasmata camphorata, vel Camphora mixta cum mucilagine et aqua, in ophthalmiis torpidis opportuna, cumprimis autem iis, quæ rheumatismo vel catarrho chronico stipatæ sunt. In congestionibus, sugillationibus, luxationibus cum debilitate articulorum, spiritus vini camphoratus e re est, extrinsecus admotus. In tumoribus frigidis vel œdematosis exhibetur per modum fomenti, æque ac in perionibus. In ulceribus atonicis gangrænescentibus et carie, Camphora, vel sola, vel cum mucilagine adhi-

betur; in carie vero humida, spiritus vini camphoratus aptior. In gangræna et sphacelo sumitur interne cum cortice cinchonæ officin., vel adplicatur extrinsecus. In psora infantum, seu a perfrictione, seu ab inunctione intempestiva retrograda, si eclampsiam excitavit, resuscitanda profuit (ROSENSTEIN). In helminthiasi etiam commendatur, forma clysteris, per triduum, decubitus tempore, injiciendi. Camphora, alcohole vel æthere soluta, vel per modum unguenti, ulcera fungosa corrigit, morsuram insectorum lenit, etc. Medicina adeo valens, æque facile insidias struere potest, ac prodesse, nisi provida cura evitentur scopuli; hinc cavendum est, ne illuvie in primis viis latitante detur, aut plethora prævalente, vel congestionibus ad superiores partes factis.

D. Interne, pro ætatis, sexus, temperamentis, morbi differentia, variat. In universum convenit, initium minoribus dosibus facere, nisi vis mali urgeat; in acutis febribus grano dimidio, sæpius per diem dato, adquiescimus; in atonicis ad quinque, imo decem grana dantur per se forma pulveris, cum saccharo, alcohole, gummi acaciarum etc. trita, vel cum magnesia, nitrate potassæ, opio, moscho conjungitur; sic etiam in emulsionibus e mucilagine g. acaciarum, saccharo, nucleis amygdali aut lacte recenti comparandis; vel ope mellis in aqua suspensa; per modum pilularum cum extractis amaris, gummiresinis fœtidis, etc. Quoniam effectus Camphoræ sunt evanidi, sæpius repetendæ sunt doses; in mania majores exhibentur, circumspecte tamen, ne, quod fieri interdum adsolet, syncope, anxietas, nausea, convulsiones, deliria etc., excitentur, qui effectus, vel mitigantur, vel tolluntur opio, ut optimo ejus antidoto.

LAURUS CASSIA.

Лавръ лжекоричный; Кассия коричневая.

In Indiis Orientalibus, Malabaria, Ceylonia, Sumatra, Java et Chinensi Imperio crescit. Multi arbitrabantur, hanc plantam ad varietates cinnamomi pertinere; sed MARS DEN arborem et GAERTNER fructum ejus ita describunt, ut exinde colligi liceat, illam peculiarem speciem esse. Cl. Enneandr. O. Monogyn. O. N. Laurineæ. Arborea. *Usuales sunt:*

FLORES, seu gemmæ floriferæ tum hujusce (vulgo: *Calyces Cassiæ*), tum etiam subsequentis arboris (vulgo: *Clavelli Canellæ s. Cinnamomi*), ante expansionem collectæ et siccatae, quæ clavulos referunt obscure dentatos, coloris fusco-rubescens, tres vel quatuor lineas longos, cum capitulo subtereti, magnitudine baccæ piperis. CORTEX, seu frustula longitudine pedis, cortici l. cinnamomi similia, sed crassiora et magis fusca.

Q. Florum: odor fragrans, sapor acris cinnamomeus; corticis odor cinnamomeo debilior, sapor autem fortior, sed minus gratus. Secundum analysin BUCHOLZ partes corticis constitutivæ sunt: oleum volatile, resina peculiaris, materies extractiva gummosa et ligninum.

V. Stimulans; calefaciens; peptica.

U. In morbis atonicis, dyspepsia, cardialgia, flatulentia, colica, diarrhœa et metrorrhagia. Pro succedaneo quoque corticis l. cinnamomi, cui in commercio interdum substituitur, vel fraude interseritur, licet sit debilior, ob leve pretium, quo venit, recte habetur.

D. Scrupulus ad drachmam.

LAURUS CINNAMOMUM.

CINNAMOMUM AROMATICUM. NEES V. ESENBECK.

Лавръ корициный.

Arbor raro altitudinem triginta pedum excedens, quæ in variis Indiæ Orientalis regionibus, præsertim in insula Ceylonia, Cochin-China, Sumatra, Malabaria etc. sponte crescit; colitur etiam in Indiis Occidentibus, insula Cayenne, Brasilia, aliisque in locis Americæ meridionalis. Cl. et O. præcedentis. *Usualis est:*

CORTEX (*Коруца*) internus ramorum tenuis, crassitie papyri, fragilis, convolutus, extrinsecus et intus coloris pallidi flavescentis; optimus censetur, qui ex insula Ceylonia in Europam exportatur. Crassus, vel per destillationem oleo volatili privatus, fere nullam virtutem possidet.

Q. Potissimum ab oleo volatili et principio resinoso amaro dependet. Odorem gratissimum aromaticum spargit; saporis est suavissimi, aericuli, dulcis et leniter adstringentis. Partes constitutivæ vix a præcedenti differunt. Inter has primum obtinet locum oleum æthereum, pond. specif. = 1,074, estque admodum aere, odorem et saporem corticis in summo gradu exhibens.

V. Analeptica; stimulans permanens; roborans; adstringens. In substantia vel alia forma interne sumptus, primario in nervos ventriculi agit, sensum caloris in epigastrio producens, et dein totum systema nervæum excitans. Protractum corticis usum sequitur obstipatio alvi.

U. Vix unquam in usum vocatur per se; sed ob gratiam saporis pro conditura eduliorum adhibetur; a Medicis vero sæpe aliis medicinis additur, ut cortici cinchonæ, quassiæ, gentianæ aliisque amaris; saporis

quoque corrigendi gratia, idque in morbis atonicis, ut dyspepsia, debilitate (post evacuationes, puerperium), nausea, diarrhœa atonica, anaphrodisia etc., in infuso aquoso, vel vinoso frigido. In hæmorrhœis ad cruorem suppressendum corticem Cinnamomi facere haud parum; SCHMIDTMÜLLER adseverat. Tinctura in actu parturitionis languido interne propinata, suppetias viribus nature adfert, et partum accelerare creditur. Oleum Cinnamomi stimulante virtute prodest in colica flatulenta et singultu. Gossypium, oleo hoc imbutum et denti carioso immissum, laudatur in odontalgia.

D. Corticis pulverati grana decem ad scrupulum; olei gutta ad tres, cum aqua et saccharo, aut mucilagine vel vitello ovi.

LAURUS NOBILIS.

Лавровое дерево.

Arbor semper virens Europæ meridionalis, viginti et imò triginta pedum proceritatem attingens. Cl. Eneandr. O. Monogyn. O. N. Laurinæ. Perennis. *Usualia sunt:*

FOLIA, coriacea, splendentia, fusco-viridia, subtus reticularia, aliquantulum flavescencia, margine nodoso, undulato. BACCÆ, nucleum fuscum, oleosum, continentes et bifariam secedentes; fabas coffeæ magnitudine et forma æmulant. Expressione e baccis recentibus paratur in australibus Europæ regionibus *Oleum laurinum* (*Бобковая мазь*), unguenti spissitudinem referens.

Q. Odor foliorum peculiaris, gratus, aromaticus; sapor aromatico-camphoraceus. Baccarum odor similis; sapor aromatico-amarus. Oleum laurinum odore

et sapore cum baccis convenit, et oleis æthereo-pinguibus adnumeratur; in æthere ex toto solvitur, ab alcoholo autem nonnisi partes æthereæ extrahuntur.

V. Leniter excitans; anodyna.

U. Folia potissimum usui culinari dicata sunt. Oleum laurinum nonnisi extrinsecus forma linimenti adhibetur in rheumatismo, paralysi, colica spasmodica et flatulenta, helminthiasi, et in quibusdam exanthematibus chronicis.

LAVANDULA SPICA.

Лаванда колосистая; Узловая трава.

Fruticulus Europæ australis, alibi in hortis cultus. Cl. Didyn. O. Gymnosperm. O. N. Labiatae. *Usuales sunt:*

FLORES, spicas referentes, læte cærulei, calice ovato, subdentato, bractea suffulto; corolla resupinata; stamina intra tubum. Simul ac incipient explicari colligendi; vetusti improbantur.

Q. Præstans, ab oleo æthereo copioso, cum materia resinosa juncto, repetenda. Odor fragrans, acceptus; sapor subamarus aromaticus, calidus. Oleum ex iisdem elicatum est flavidum et fragrantissimum. Ponderus ipsius specificum = 0,893. Proust experimentis probavit, in hocce oleo camphoræ quartam ponderis ejus partem contineri.

V. Stimulans; tonica; nervos refocillans.

U. In lipothymia, vertigine, affinibusque malis, præsertim cum aliis aromaticis; ita etiam in aponia et balbutie, laudes tulit. Sæpius in culeitellis et forma fomentationis, ad varias humorum stagnationes dissipandas, e. g. in contusionibus, luxationibus, suggillationibus, æque ac ad tumores chronicos dissipandos

extrinsecus superdatur; adhibetur etiam pro suffitu odorato. Oleum balsama externa ingreditur.

D. Infusum tepidum florum propinatur cochleatim vel vasculatim aliquoties de die; olei gutta usque ad quatuor.

LEONTODON TARAXACUM.

*Одурчанзукъ; Дикій Цукорій; Пльшувецъ; Поносо
гуменцо; Кульбаба.*

Planta in Rossia præcipue septentrionali frequentissima, plerumque in pascuis et ad vias obvia. Cl. Syngenes. O. Æqual. O. N. Synantherææ. Perennis. *Usuales sunt:*

HERBA et **RADIX**, eæque recentes. Herba lactescens, subamara, foliis runcinatis, denticulatis, lævibus. Radix fusiformis, succosa, digitum minorem crassa, extrinsecus brunea, intus alba; primo vere effodienda. Succus recentis expressus, lacteus, amaricans, digitos, quibus tractatur, pertinaciter tingens.

Q. In succo lactescente, amaro, salso, acidum tartaricum et materiæ cautschue vestigia detecta fuere. Decoctum illius refert præcipitatum cum infuso gallarum, solutione nitratis argenti, bichloridi hydrargyri et acetatis plumbi; a sulphate ferri colore olivaceo tingitur et serius exhibet sedimentum. Ex uncia succi expressi obtinetur extracti gummosi, sapore primum dulciculo, dein subamaro, sicilicus, et extracti resinosi, parum adstringentis, drachma (GLEDITSCH).

V. Leniter stimulans; incidens; resolvens; systematic venæ portarum, hepatis vasorumque lymphaticorum actionem intendens; diuretica.

U. Infusum radiceis commendatur in febribus intermittentibus, gastricis et biliosis, in connubio hydrochloratis ammoniæ vel bitartratis potassæ; porro in morbis chronicis viscerum abdominalium, puta: obstructione hepatis et lienis; nec minus in hæmorrhoidibus, hypochondriasi, melancholia, et lithiasi sabulosa. Succo recens expresso hydrops dispulsus fuisse fertur; quin etiam cum sero lactis mistus, vel decoctus, insignis efficaciam fuit in ictero (v. SWIETEN). Non minoris æstimatur in scæditatibus cutis decoctum herbæ et radiceis, copiosius ingestum, scilicet in psora, herpetibus, tinea capitis etc.; succus vero ejusdem et fumarie officinalis leprosa exanthemata, aliis incassum tentatis, sustulit (LEIDENFROST). Unguentum e radice et adipe suilla depurata in scrofulis deprædicatur (MALOVIN). Folia ineunte vere pullulantia, imprimis intima, Petropoli passim et alibi in Rossia, acetarii genus constituunt; radix vero ustulata in vicem coffeæ, per modum infusi, ab egenis sumitur.

D. Radiceis sescuncia in aquæ sesquilibra decoquitur, et colatura libræ quotidie exhibetur, vel herbæ et radiceis recentis uncia cum libra jusculi ad uncias octo decoquitur. Succis recentis unciæ duæ cum jusculo exhibentur per plures hebdomades et quidem matutino tempore.

LEONURUS LANATUS.

БАЛОТТА ЛАНАТА.

Кудренникъ волнистый.

Planta calyce hypocrateriformi, 5-dentato, 10-striato; corolla labio superiore crenato, concavo, instructa, hirsutissima, ex flavo pallescente, extrinsecus alba; fo-

liis palmatis dentatis; caule lanato. Crescit in Siberia, versus Chinam, unde in alias regiones transportata est. Cl. Didynamia. O. Gymnospermia. O. N. Labiatæ. *Usualia sunt:*

FOLIA et FLORES.

Q. Odoris debilis, theam nonnihil æmulantis; saporis amaricantis. Partes constitutivæ prævalentes sunt: resina amara, principium scytodepsicum et extractivum; **BLEY** oleum æthereum ibidem invenit.

V. Tonica; diuretica.

U. Jam diu abhinc remedium fuit vulgo in Rossia notissimum. Nuperrime, qua diureticum, maximas in hydrope debellando laudes tulit; nec desunt exempla, illud in rheumatismo chronico et arthritide, præsertim vaga, profuisse.

D. A semuncia ad unciam forma decoeti vel infusi, nec non majori dosi propinatur.

LEPIDIUM RUDERALE.

Жеруха дикая; Клоповникъ.

Planta fere ubique obvia; præsertim vero in rudertis, et ad vias. Cl. Tetradynamia. O. Siliculosæ. O. N. Cruciferæ. Annuæ. *Usualis est:*

HERBA: Foliis radicalibus dentato-pinnatis, ramiferis, linearibus, integerrimis, floribus diandris apetalis (vix conspicuis, flavis). Mense Junio, aut ineunte Julio colligenda.

Q. Principio volatili, æthereo, acris, extractivo, gummeo-resinoso, sulphureoque nititur. Odor herbæ recentis gravis, fœtens, nasturtium redolens; sapor pungens, acris, amaricans, ingratus.

V. Diaphoretica; diuretica; potissimum in nervos abdominales agens.

U. In dialeipyris, et antiquitus usualis fuisse videtur, et nunc a Ruthenis ruricolis, a quibus etiam nomen herbæ lexipyretæ (*Лисорадожная трава*) sortita est, exhibetur. Laudatur etiam in scorbuto, myodynia rheumatica, catarrho chronico, hydropisi, anasarca et morbis cutaneis.

D. Uncia herbæ cum aquæ unciis decem, in vase bene tecto digesta, et per linteum colata, cochleari majore, alternis horis, propinatur, vel idem infusum extrinsecus pro ablutione frigida, vel tepida, mane et vesperi in morbis cutaneis, aut in ulceribus, adhibetur. Pulveris forma inepta; præparatione enim volatiles partes avolant, materiaque fibrosa ventriculo aliena residua. Herba recens leniter siccata, minutim concisa, si in ampullis vitreis, probe obturatis, teneatur, conservari potest etiam in longum tempus, saccharo conspersa.

LINUM USITATISSIMUM.

Ленъ обыкновенный.

Planta ad ripas Nili primitus orta, nunc in Europa australi spontanea, et apud nos in agris seritur. Cl. Pentandr. O. Pentagyn. O. N. Linaceæ. Annua. *Usualia sunt:*

SEMINA, ovato-oblonga, margine acuta, compressa, plana, glabra, fusca, nitida, cortice fusco vestita, qui nucleum album includit. Aquæ supernatantia, vetusta et situm redolentia improbantur.

Q. Semina saporis ingrati, mucilaginosi, inodora. In cuticula continent quintam ponderis partem mucila-

ginis, quæ seminum conquassatione in aqua, vel sola infusione aquæ fervidæ aut coctione, facili negotio elicitur, estque coloris expers, insipida, inodora, et mucilaginem gummi arabici nonnihil imitatur. Expressione obtinetur sexta pars ponderis olei fixi, quod coloris est flavidi, odoris valde ingrati, et saporis nauseosi.

V. Emolliens; relaxans; demuleens; partes irritatas obvolvens. Oleum Lini leniter purgante virtute præditum est.

U. Infusum seminum adhibetur aliquando in diarrhœa, dysenteria, enteritide, ut irritatio canalii alimentarii sedetur. Sed imprimis laudibus effertur in morbis viarum urinarum, e. g. in erethismo apparatus renalis, blennorrhœa, stranguria et dysuria, ut secretio et excretio urinæ expediatur. Externe applicatur forma clysteris: in tenesmo, excoriationibus intestini recti, phlogosi vesicæ urinariæ, metritide etc. Spissius decoctum inservit ablucendis locis superficiem cutaneam, quæ herpete cum phlogosi infestatur. Eodem tepefacto pannus imbutus et abdomini impositus, levamen adfert ægrotantibus inflammatione viscerum abdominalium detentis.

Farina seminum aquæ vel lacti incocta, quam apta est, forma cataplasmati, ad maturandos abscessus et furunculos, in cynanche, phlegmone etc.; superdatur etiam ulceribus valde dolentibus. Oleum Lini raro interne exhibetur, licet in ileo haud semel cum successu adhibitum fuerit, postquam alia purgantia incassum tentata erant. Frequentius usurpatur externe forma clysteris in colica flatulenta et obstipatione alvi; præterea cum aqua calcariæ mixtum, format optimum linimentum, ambusturis sanandis idoneum.

LYCOPodium CLAVATUM.

*Плауиъ булавовидный; Волконожникъ булавистый;
Колтушиникъ.*

In silvis abiegnis, item in mucosis ericetis, in viis arenosis, perennans. Cl. Cryptog. O. Filices. O. N. Musci. *Usualia sunt:*

SEMINA, seu pulvis tenuissimus, æquabilis, subflavus, ad attactum permollis, digitis adhærens; rite cribratus, in vasis probe clausis, servandus. Similem pulverem contineri in reniformibus capsulis plurium *Lycopodii* specierum, experimentis BRÔTERI et WILLDENOWII, probatum est.

Q. Inodora, insipida, unctuosa, humiditati pugnacia, mucilaginis autem auxilio mixtionem cum aqua ineuntia; inspersa flammæ (candelæ vel alius ardentis corporis), cum fulguratione et strepitu accenduntur. Constant substantia peculiari, quam BUCHOLZ albumini, CADET vero ceræ similem esse contendunt; olei autem pinguis, materiæ saccharinæ, et extracti mucosi haud parva iisdem inest copia.

V. Exsiccans; absorbens extrinsecus. Intus: obvolvens; sedans; imo etiam diuretica.

U. Interne in stranguria, dysuria et spasmo vesicæ urinariæ apud infantes, dentitione laborantes, et apud adultos in lithialgia mitiganda et hæmorrhoidalibus atque arthriticis malis commendantur (HUFELAND, JAWANDT, RADEMACHER). Externe: in tenellorum infantum intertrigine, si inspergantur sicca, efficacissima sunt (ROSENSTEIN); simplex inspersio per flocculum gossypii sufficit ad excoriationem arcendam, eamque amplam et profundam superandam (MURRAY). In crusta lactea, tinea capitis aliisque serpiginosis ulceribus ma-

didis (HELVICH), haud secus ac in trichomate, herpete syphilitico, unguenta sunt ex hoc pulvere, oxydo zinci et hydrargyro; hoc modo etiam in erysipelate profuit.

D. Interne exhibetur pulvis a granis decem ad scrupulum, cum syrupo althææ, mucilagine gummi arabici vel vitello ovi, in emulsione, vel forma misturæ. Vulgare est pro catapotiiis conspergendis, ne cohæreant mutuo, et quo sapor ingratus paulisper celetur.

LYTTA VESICATORIA. FABR.

CANTHARIS VESICATORIA. LATREILLE.

Шпанская муха.

In **Rossia** australioribus provinciis abundat; generatim vero **Asiae minoris**, **Ægypti** et regionum calidiorum **Europæ**, ut **Hispaniæ**, **Germaniæ**, **Galliæ** et **Italiæ** incola. **Siciliam** quoque inhabitat; non tamen, ut naturalium scrutatores observarunt, ibi indigena est, sed quotannis versus **Maji** finem ex **Asia minori** et **Ægypto** illuc gregatim demigrat. Quandoque, et incertis fere temporibus, in **Rossia** et tota propemodum **Europa meridionali**, æstivis mensibus imprimis, fraxino, platano, salice, sambuco, ligustro vulgari, populo alba, syringa persica et vulgari, oliva et lonicera tatarica delectatur, easque gregarie depascit. Cl. Insecta. O. Coleoptera.

Insectum oblongum, ponderis granorum fere trium, coloris ex aureo viridis, splendidi in cæruleum tendentis, thorace teretiusculo, antennis filiformibus, articulatis. Insecta hæc, mense **Junio** et **Julio** concussis ante solis ortum arboribus, supra extensum lintenum de-

cidunt, atque ope vaporum aceti, vel ardentis sulphuris, vel per immersionem in acetum, vel aquam fervidam, suffocantur, aut in furno necantur, et tum leviter siccata, in officinis vulgo sub nomine *Cantharidum* veniunt. Minora, longitudinis octo circiter linearum, duorum vel trium granorum pondus habentia, integra, ptyno fure non corrosa, et recentia, merito præferuntur; diu autem servata in pulverem fatiscunt, minus efficacem. Experimenta a FARINE instituta docuerunt, non in aceto vini, quod hucusque fieri solebat, sed in aceto lignario destillato macerandas esse Cantharides, ut noxius ptyni furis aditus præcaveatur, et cum corporis truncus vel præcipue polleat vi medica, huic igitur servando maxima danda est opera. Hand raro cum *Lytta vesicatoria* *Melolontha vitis* commixta deprehenditur, sed ab illa quadrangulari fere trunco facile distinguitur, et quoniam cutem minime irritat, necesse est, ut segregetur, priusquam *Lytta* v. in pulverem redigatur. Alia etiam insecta *Lyttae vesicatoriæ* instar se efficacia præstiterunt, et quidem: *meloë proscarabæus*, *m. majalis*, *coccinella septempunctata*, *mylabris* et *lytta cærulea* PFAFFII.

Q. Odoris foetidi peculiaris, virosi quasi, vel illi conii *m.* consimilis; saporis picci levis, dein acris et corrosivi. Secundum analysin, quam ROBIQUET summa cum industria elaboravit, *Lyttae vesicatoriæ* partes constitutivæ sunt: a) oleum viride fluidum, in alcohole solubile; b) materies nigra, in aqua solubilis; c) substantia flava mucosa, in aqua et alcohole solubilis; d) materies alba, in fervido alcohole solubilis, quæ, hocce refrigerato, in foliola coit crystallina exigua; tepori expositæ crystalli in oleum flavum liquantur, adacto vero calore ad instar nebulæ albæ avolant, et frigidis

adhærentes corporibus, pristinam contrahunt crystallinam formam; substantia hæc est acerrima, principium nempe *Lyttæ vesicatorium*, a *Thomson Cantharidinum* nuncupata; cujus parcior copia in *lytta vittata*, *mylabri cichorei* veterum aliisque supra citatis, detecta est; e) materia pinguis; f) phosphas calcariae; g) phosphas magnesiæ; h) acidi acetici aliquantulum, et tandem i) acidum uricum.

V. A solo *Cantharidino* derivanda, stimulans est; diuretica; veneuata; acerrima; rubefaciens; epispastica. Interno usu *Cantharidum*, ut *Orfila* experimentis probavit, sequentia symptomata provocantur: fœtor animæ, gustus acris, nausea, vomitus, motus febriles, dolores colici acerbissimi, alvus copiosa cruenta, priapismus dolorosus, stranguria, hæmaturia, deliria etc.; totus intestinorum tractus inflammatione adficitur, in exulcerationes et gangrænam lethiferam abitura. Actionem in renes et vias urinarias tantam exerunt, ut nonnunquam externam earum adplicationem vehemens illorum organorum inflammatio subsequatur. Externe parti corporis molli admotæ *Cantharides*, vasa hujus et nervos irritant, eorumque actionem intendunt; unde rubor, dolor et tumor adparent, dein serum sub epidermide colligitur, quod vesicam adtollit, et cutis exulceratur.

U. Licet multi profiteantur, se olim utilitatem ex interno usu *Lyttæ* in variis morbis observasse: ego tamen, propter atroces ejus effectus, summam requirentes cautelam, vix unquam junioribus suaderem eam interne propinare. Quod attinet ad anti-hydrophobicam virtutem, a quibusdam ei tributam, administrationem ejus frustraneum esse conatum, ingenue fateor: quoniam præsidium hujus morbi exitialis inter pia manet desideria, fausto forsân fato quondam explenda. Fre-

quentissimus est externus Lyttæ vesicatoriæ usus, præcipue forma emplastri s. d. vesicatorii, et tincturæ; quem in finem sequentia adnotanda veniunt: 1) Constituit efficax remedium ad intendendam energiam totius systematis nervosi fractam, e. g. in typho, ubi status paralyticus, soporosus, apoplecticus, debilitas magna etc.; quo in casu emplastrum capiti, vel dorso admovendum est, vel pro re nata, pectori, aut lateri interno femoris, et erythemate producto, locus pro ratione necessitatis mutatur. Tinctura etiam non male spinæ dorsæ, vel et aliis partibus corporis infricatur. 2) Facit ad organon vel viscus quoddam torpens singillatim excitandum: in cerebri commotione (DESAULT), sopore, lethargo, apoplexia nervosa etc., capiti vel nuchæ, in amaurosi fronti, in cophosi ex nervorum paresi pone aures, in glossoplegia et extremitatum superiorum paralyti collo, in paralyti vesicæ urinariæ extremitatumque inferiorum et urinæ incontinentia inde orta, regioni sacrali, vel lateri interno femorum emplastrum superdatur, vel loca hæc aliquoties de die tinctura probe perfricantur. In genere notandum, his in casibus propius ad partem affectam admovendum esse irritans. Ubi exanthema aliquod febrile, ut variolæ, morbilli, purpura vel scarlatina, ob defectum virium vel ægre erumpit, vel subito retrogreditur, utile enti calcar addit. 3) Stimulum contrarium producendo, et serosa evacuatione debilitando, variis systematis nervosi turbis obponitur. In spasmodicis et convulsionibus, vel parti affectæ, et vicinæ ejus, vel dorso emplastrum Lyttæ admovetur. Non semel profuit in epilepsia, ubi capiti, vel parti, qua aura epileptica surgit, in tetano, ubi inter humeros, porro in trismo, hystericis affectionibus, globo hystericis, ubi regioni ventriculi applicatur. Non

minorem utilitatem præstitit in asthmate, dysphagia, vomitu, enterodynia spastica, imo pertussi. Dolores fixi a spasms pendentibus optime emplastro Lyttæ tolluntur. 4) Quum antagonisticè agendo morbosam actionem diminuat, et stimulum quasi derivet, multum præstat in inflammationibus; quia tamen non aliter, quam stimulando agit, nonnisi in passivis juvat; in activis vero, fracta duntaxat congruis remediis vi inflammationis convenit. His sub conditionibus prodest: in angina catarrhali, membranacea et maligna, catarrho, pneumonia, pleuritide (præsertim in rheumatica vel spuria), enteritide et hepatitide, emplastrum nempe, quo fieri potest propinquius ad organon adfectum, superdatur. In ophthalmiis chronicis, ubi sensibilitas magna, vel, præmissis præmittendis, etiam in acutis, præcipue catarrhalibus et rheumaticis, ad tempora, vel pone aures, vel ad nucham applicatur; hic præstat interdum s. d. emplastrum Lyttæ perpetuum. In arthrodynia et myodynia rheumatica ad loca, ubi nervi prope adfectam partem subter cute decurrunt, v. g. in ischialgia, non ad coxas, sed (secundum COTUNNI) ad decursum nervi ischiatici in femore; hoc in casu tinctura sæpe aptior. In dysenteria largum Lyttæ emplastrum, abdomini admotum, brevi interdum tempore tormina mitigat, citamque alvum comprimit; PAULITZKY in dysenteria idem femoribus applicare solebat. 5) Quum Lytta vesicatoria vasorum resorbentium actionem intendat, adhibetur quoque in quibusdam hydropiseos refractariolæ speciebus, præsertim si interne simul parvis dosibus porrigatur, quo lotii secretionem promovet. In hydrocephalo infantum, nuchæ vel occipiti admotum emplastrum, inter primaria est remedia (ODIER). Caveatur tamen ab eo in hydrorachitide, ubi perfacile

gangrænam inducit. Multum sæpe levat in hydrothorace; in anasarca tamen eo in casu modo utile censeatur, ubi ab exanthemate retropulso morbus oritur et recens est; hic nonnisi ad rubedinem agat emplastrum, alias sequerentur ulcera maligna; ultimo autem in stadio, colliquativo videlicet, tantum abest, ut prosit, ut potius mortem sit acceleraturum. Tumores albos, nondum inveteratos, egregie vesicatoria profligasse, experiundo didicimus. Metastasis variis hæcce emplastra apta sunt, tum resorptionem depositæ materiæ accele-
rando, tum activitatem in organo idiopathice affecto intendendo, et sic naturalem secretionem restituendo; ita v. g. in metastasis lacteis dolenti parti superdatur. 6) Externe adhibita, principio acri peculiariter agendo, in sceditatibus cutis utilitatem promittit, sic in herpete, lepra etc.; ubi interne quoque laudatur. BLOCH herpetem, vesicam (ipso in loco, quem obsedit) adtollendo, sustulit, et ortum hinc ulcus suppuratione persanavit; sic EVERS herpetem per totum corpus serpentem curavit. Ulcerum inveteratorum suppuratio Lytta vesicatoria corrigitur; adhibetur quoque interdum ad separandas callositates in fistulis, forma setacci. In omnibus tamen morbis, ubi metus gangræne subest, e. g. in ultimo febrium petechialium stadio, synocha maligna, rubeolis malignis, variolis confluentibus, nec minus in hydrope et erysipelate ad gangrænam proclivi, usus vesicantium perniciosus est habendus.

D. Perraro in pulvere cum saccharo datur; si tamen danda est, initium fiat a sexta grani parte ad dimidium, dein ad granum et gradatim ad maximam dosin, granorum scilicet trium perveniendum. In pilularum forma datur cum extracto hyoseyami vel opio. Frequentius in tinctura exhibetur a quinque ad quin-

decim guttas, idque cum emulsione, vel aqua, sensim adscendendo. Sub administratione ejusdem decoctiones mucilaginosæ non sunt alienæ. Ad diminuendam remedii acrimoniam, camphoram quidam suadent addendam, ut tutius administretur. Ubi præpostero consilio intus porrecta fuerit *Lytta vesicatoria* (si vomitorio non est amplius locus), demulcentibus potionibus (seu illæ decoctiones fuerint, seu emulsiones), vel lacte, vel oleo, vel, ut quidam volunt, camphorata emulsione utendum. Non minus commendata fuerunt varia additamenta ad emplastrum *Lytte*, eum in finem, ut dicta incommoda præcaveantur; sic **HOULSTON** opium, **SELLE** balsamum myroxyli peruferi, **FULLER** acidum sulphuricum vel nitricum, alii iterum camphoram proponunt. Dignum etiam notatu, textum subtilissimum seu nebulam linteam, aceto madidam, ipsi emplastro impositam, ad stranguriam præcavendam non inutilem esse applicationem. Scire tamen licet, omne id, quod noxios avertit effectus, salubres etiam remedii virtutes constringere. Simplex emplastrum exinde adcommodatissimum est; sunt modo, id adhibentibus, eadem regulæ, quæ sub usu interno commendantur, observandæ.

MALVA SILVESTRIS.

Пророску.

Planta totius Europæ indigena, in locis solitariis et juxta vias, sepes, muros etc. crescens. Cl. Monadelph. O. Polyandr. O. N. Malvaceæ. Perennis. *Usuales sunt:*

HERBA, caule erecto, herbaceo, foliis alternatis, septemlobatis, petiolis et pedunculis pilosis. Huic abs-